

Manica J. Ambrožič

V ZAKULISJU PRENOVE: ANALIZA NASTAJANJA ETIČNEGA IN POKLICNEGA KODEKSA RTV SLOVENIJA

Medijska odgovornost ter instrumenti samoregulacije na področju medijev in novinarstva so v času globoke krize zaupanja v medije ter ob tehnološkem napredku in v družbeni realnosti, v kateri se javnost med drugim sooča z lažnimi novicami, vse pomembnejša tema raziskav (Allen 2008; McBride in Rosenstiel 2013; Appelgren in Kalsnes 2022; Fidalgo et al. 2022; Kreutler in Fengler 2024). »Novinarska etika še nikoli ni bila tako pomembna za toliko ljudi« (Sanders 2022, 15). Appelgren in Kalsnes (2022, 7) sta na primer ocenila, da lahko prav uveljavljanje doslednih etičnih praks v novinarskih uredništvih »ohrani in okrepi zaupanje v medije« v časih obtožb o tem, da mediji ustvarjajo lažne novice, in o novinarjih, ki da lažejo; takšne obtožbe se slišijo z najvplivnejših političnih podijev in vse do nepreglednih količin komentatorskih zapisov na družbenih omrežjih. Etične norme, veljavne v zadnjih desetletjih, so bile namenjene medijem in medijski krajini nekega drugega časa (Ward 2011); odgovor na vprašanja, kaj je novinarstvo in za koga je, kot sta bili oblikovani pred globalizacijo in razmahom digitalizacije, ki krepi »vpliv nenovinarskih akterjev v določanju meja novinarskega ozemlja« (Splichal

2021), je zato treba preoblikovati (Ward 2011). Sodobni čas torej nedvomno kliče k prevetritvi tradicionalnih sistemov medijske odgovornosti (Eberwein in Porlezza 2016; Eberwein, Fengler in Karmasin 2018, 285).

Etična načela in pravila profesije primarno določajo njeni pripadniki sami (Bertrand 2000; McBride in Rosenstiel 2013). Danes se tudi v liberalnih demokracijah ruši tradicionalna vloga novinarjev kot »profesionalnih proizvajalcev védenja« (Carlson 2017, 45) ter »avtoritet, ki posredujejo ključne informacije javnega značaja o politiki in nadzorujejo nosilce politične oblasti« (Patrona in Ekström 2024, 29). Ta tradicionalna vloga temelji na splošnem zaupanju v profesionalno novinarstvo ter tudi na institucionaliziranem in pripoznanem odnosu med novinarji in političnimi akterji (Carlson 2017; Carlson, Robinson in Lewis 2021; Patrona in Ekström 2024). Nekateri raziskovalci novinarske etike kot najboljši odgovor na to rušenje tradicionalne vloge novinarstva, na ta proces delegitimizacije novinarstva, ki je pogosto politično orkestriran (Carlson et al. 2021; Krämer and Langmann, 2020; Patrona in Ekström 2024), ponujajo razkrivanje in osvetljevanje novinarskih delovnih procesov – povedano preprosteje: odgovor vidijo v vpogledu javnosti v procese ustvarjanja medijskih vsebin (Allen 2008; Kovach in Rosenstiel 2001; Smith 2005).

Proces profesionalizacije novinarstva v 20. stoletju je utrdil konsenzualno poklicno ideologijo novinarjev iz različnih delov sveta z enakimi temeljnimi etičnimi standardi in načeli (Deuze 2005) – pa vendar se v času hitrih ekonomskih in tehnoloških sprememb, deprofesionalizacije novinarstva in novih delovnih rutin ter v svetu, v katerem mediji za pozornost občinstev tekmujejo s tehnološkimi korporacijami in v novinarstvo vdirajo algoritmi, na različnih ravneh porajajo mnogi novi etični izzivi (McBride in Rosenstiel 2013; Dörr in Hollnbuchner 2016) ter krepijo vprašanja o »poklicanosti novinarjev in o njihovi posebni družbeni vlogi in potrebi po izobraževanju in združevanju, ki sta namenjeni razvijanju poklicne etike« (Splichal 2021, 11). Tu so še vprašanja o verodostojnosti novinarjev in nasploh legitimnosti tistih, ki novinarski poklic opravljajo (Kovach in Rosenstiel 2001; Allen 2008; Karlsson 2010; McBride in Rosenstiel 2013; Ward 2015).

Strokovnjaki med ključnimi načeli novinarske etike izpostavljajo resnicoljubnost, transparentnost, objektivnost ter delovanje v službi javnega, in ne zasebnega interesa (Hafez 2002;

Deuze 2005; Ward 2010; McBride in Rosenstiel 2013; Slattery 2016). Primerjave etičnih kodeksov različnih držav kažejo, da sta resnicoljubnost in objektivnost »standard delovanja, h kateremu vsi stremimo«, torej univerzalna temelja obče novinarske etike (Deuze 2005, 450).

Tudi v Sloveniji so digitalizacija, komercializacija, pritiski političnih in ekonomskih centrov moči ter zmanjšanje zaupanja javnosti del okolja, v katerem poskušajo preživeti mediji in novinarstvo. Pravkar se spreminja tudi zakonodajni okvir na tem področju: ob koncu leta 2024 je vlada potrdila in v Državni zbor poslala nov medijski zakon (Vlada RS 2024), ki naj bi nasledil zakon iz leta 2006 (zakonodajni postopek za novi zakon se je sicer začel po sprejemu Evropskega akta o svobodi medijev; ta velja od maja 2024 (EUR-Lex 2024)). Žgoče so ta hip tudi razprave o uporabi umetne inteligence v medijih. Društvo novinarjev Slovenije je tako spomladi 2025 dopolnilo Kodeks novinarjev Slovenije s tremi členi, povezanimi z etično in odgovorno uporabo umetne inteligence v novinarstvu (Društvo novinarjev Slovenije 2025; Novinarsko častno razsodišče 2025a).

V tako spreminjajočem se okviru slovenske medijske krajine je na RTV Slovenija nastajalo tudi besedilo novega internega samoregulativnega instrumenta – *Etičnega in poklicnega kodeksa RTV Slovenija*. Ta bo predvidoma nasledil leta 2000 sprejeti pravilnik o poklicnih standardih z naslovom *Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2000). V času njegovega spreminjanja je manj raziskano prav področje procesov nastajanja novih etičnih kodeksov (Poler Kovačič, Van Putten in Vobič 2012), čeprav raziskovalci etičnega področja opozarjajo na potrebo po prenovah teh dokumentov (Whitehouse 2010; Ward 2014; Karlsson, Ferrer Conill in Örnebring 2023), nekatere raziskave in analize pa se posvečajo tudi kritični presoji že prenovljenih kodeksov (Buttry 2014; Culver Bartzen 2017). Nastajanje novega kodeksa na slovenski javni radioteleviziji je zato relevantna tema za strokovno in znanstveno obravnavo. V prispevku se bomo posvetili zakulisju nastajanja novega dokumenta (razlogom za njegov nastanek in načinu priprave) ter ključnim novostim, ki jih prinaša.

SAMOREGULACIJA NA PODROČJU MEDIJEV IN NOVINARSTVA

Medijska etika »lahko obstaja le v demokraciji« (Bertrand 2000, 5). Samoregulacija je oblika regulacije, v kateri akterji sami oblikujejo in uveljavljajo pravila svoje dejavnosti ter hkrati poskrbijo tudi za sankcioniranje neupoštevanja teh pravil (Puppis 2007). Gre torej za »regulacijo brez državnih akterjev« (Puppis 2010, 139).

Samoregulacija na področju medijev in novinarstva je sistem pravil, etičnih smernic ter standardov in ukrepov, o katerih se dogovorijo novinarji ali medijske organizacije ter jih uveljavljajo za zagotavljanje odgovornega in verodostojnega novinarstva (Bertrand 2000; Puppis 2007, 2010; McQuail 2010; Fidalgo et al. 2022; Tambini 2008). Kot že sicer velja za samoregulacijo, je tudi medijska samoregulacija praviloma ločena od državnega ali zakonskega regulativnega okvira, a regulacija, koregulacija in samoregulacija skupaj tvorijo regulacijsko strukturo, v kateri delujejo mediji (Puppis 2007). Del medijske samoregulacije je tudi novinarska samoregulacija, ki se osredotoča izključno na etiko novinarskega dela. Med drugim pomeni »spodbujanje nenehnega novinarskega razmisleka o profesionalnem prav in narobe«, novinarje in medijske hiše pa opogumlja, »da sprejemajo kritiko in vzpostavijo dialog z občinstvom« (Todorovski 2024, 5).

Samoregulacijo v medijih zagotavljajo različni vzvodi, kot so kodeksi, poklicna ali častna razsodišča, ombudsmani oz. varuhi pravic javnosti in medijske komisije; posredno pa je vidna tudi v novinarskih prispevkih o medijih samih in v uredniških pojasnilih (Laitila 1995; Bertrand 2000; Fengler et al. 2015; Fidalgo et al. 2022; Kreutler in Fengler 2024). Načeloma država v samoregulaciji na področju medijev in seveda tudi novinarstva ne sodeluje, a včasih poteka »tudi z njeno podporo« (Kerševan Smokvina in Poler Kovačič 2021, 45). Evropska komisija je tako v priporočilu ob Evropskem aktu o svobodi medijev zapisala: »Samoregulacija medijev in standardi novinarske etike so učinkovito orodje za opolnočenje novinarjev, prav tako pa jim pomagajo, da se zoperstavijo neupravičenemu pritisku, tudi politične in ekonomske narave, ter s tem povečujejo zaupanje javnosti v medije« (EUR-Lex 2022).

Etični kodeksi, ki sodijo med najbolj razširjene oblike in najbolj učinkovita orodja samoregulacije novinarskega poklica, so »orodja profesionalizacije«, »način profesionalne vzgoje«

in »vzvodi krepitve vestnega dela« (Christians in Nordenstreng 2004, 17). Izpostavljajo najboljše »profesionalne prakse in etične standarde« (Fidalgo et al. 2022, 211) in so instrumenti, ki »definirajo in predstavljajo vrednote« tistih, ki poklic opravljajo (Roberts 2012, 116). Novinarske etične kodekse sprejemajo ne le stanovske organizacije, denimo nacionalna novinarska društva in medijski sveti, ampak tudi mednarodna novinarska združenja in organizacije ter posamezne medijske hiše. Te s kodeksi opredelijo svoje vrednote, vlogo v družbi in profesionalne norme, obenem pa ti kodeksi odslikavajo tudi politični sistem in kulturo, v kateri medij deluje (Bertrand 2000; Limor in Himmelboim 2006, 2008; Fidalgo et al. 2022). Kodeksi so namenjeni zunanjim in notranjim akterjem – zapovedujejo in interpretirajo odgovornost medija v odnosu do javnosti, države, novinarskih virov, oglaševalcev ipd., hkrati pa ščitijo integriteto in identiteto novinarskega poklica pred škodljivimi zunanjimi in notranjimi vplivi ter nepravilnostmi (denimo plagiatorstvo) (Laitila 1995; Roberts 2012).

Prve raziskave novinarske odgovornosti so bile večinoma namenjene »normativnim in teoretičnim okvirom odgovornosti medijev« (Kreutler in Fengler 2024, 3). Primerjalne raziskave etičnih kodeksov so denimo opravili Cooper (1990), Laitila (1995) in Bertrand (2000), po letu 2000 pa se je to raziskovalno področje precej okrepilo (Hafez 2002; Himmelboim in Limor 2011; Roberts 2012; Fengler et al. 2014). Predmet raziskav so bili tudi posamezni temeljni in univerzalni elementi novinarske etike, ki so del kodeksov; med njimi denimo resnicoljubnost (Christensen 2013), izogibanje konfliktom interesov (Wilkins in Brennen 2004) in vpliv kodeksov na novinarsko prakso (Boeyink 1994, 1998; Voakes 1997; Berkowitz in Limor 2003; Berkowitz, Limor in Singer 2004; Van der Wurff in Schönbach 2011). Nekateri raziskovalci so preverjali še (ne)moč in učinkovitost instrumentov medijske samoregulacije (Boeyink 1994; Campbell 1999; Fengler 2003; Eberwein in Porlezza 2014; Poler Kovačič 2014; Vobič, Slaček Brlek in Mance 2017; Kerševan Smokvina in Poler Kovačič 2021), sem pa sodijo tudi razmisleki o snovanju univerzalnega etičnega kodeksa (Herrscher 2002; Ward 2005, 2008; Poler Kovačič 2015).

Primerjalne raziskave različnih kodeksov po svetu kažejo, da kljub razlikam med državami etični kodeksi odslikavajo nekatera že omenjena skupna temeljna načela, kot so resnica, objektivnost in služenje javnemu interesu (Ryan 2001; Hafez 2002; Wilkins in

Brennen 2004; Laitila 2005; Ward 2010; Culver Bartzen 2017) – ali kot je tri ključne stične točke opredelil Thomas Cooper (1990, 7, 8, 9): »iskanje resnice«, »želja po odgovornosti« in »težnja po svobodi izražanja«. Povedano na kratko, govorimo o resnicoljubnosti, odgovornosti in avtonomiji.

Digitalizirana in globalizirana medijska krajina je s svojimi revolucionarnimi spremembami zanetila tudi revolucijo v medijski etiki, in sicer šesto revolucijo po 17. stoletju, ko se je pojavil množični tisk (Ward 2011). Prvi novinarski etični kodeksi so sicer nastali v začetku 20. stoletja (Laitila 1995; Fidalgo et al. 2022), a še v letu 1980, torej pred manj kot 50 leti, je bilo v poročilu Unesca o etičnih kodeksih po svetu zapisano, da je na svetu več držav brez formalizirane medijske regulacije, kot je držav z veljavnim etičnim kodeksom (Jones 1980, 9). Pred drugo svetovno vojno so v Evropi novinarske etične kodekse poznali v Franciji, na Švedskem, Finskem in Norveškem (Laitila 1995), tovrstne dokumente so v prvih desetletjih 20. stoletja sprejemali tudi v Združenih državah Amerike (Pullen 1986). Mednarodno združenje novinarjev (IFJ), ki je po drugi svetovni vojni nastalo na temeljih predvojne mednarodne povezave novinarjev, je leta 1954 sprejelo etični dokument o načelih delovanja novinarjev, ki ga poznamo tudi kot Deklaracijo iz Bordeauxa, standard profesionalnega ravnanja za novinarje, ki se ukvarjajo z zbiranjem, prenašanjem, razširjanjem ter komentiranjem novic in informacij pri opisovanju dogodkov (International Federation of Journalists 2019; Fidalgo et al. 2022). Zgodovinske analize kažejo, da so novinarski etični kodeksi nastajali ali so se spreminjali v časih večjih preizkušenj za novinarje ter v časih večjih medijskih sprememb in kritik na račun medijev (npr. v 20. letih preteklega stoletja v ZDA, po drugi svetovni vojni v Zahodni in Severni Evropi ter v 90. letih 20. stoletja v Vzhodni Evropi (Laitila 1995; Fidalgo et al. 2022)). Spremenjena medijska krajina in razmah digitalizacije sta po letu 2000 prinesla nov val revizij etičnih kodeksov ali vsaj pozive po njih (Whitehouse 2010; Ward 2014; Karlsson, Ferrer Conill in Örnebring 2023), vendar pa se zdi, da je zgolj vnašanje določil o npr. digitalizaciji in avtomatizaciji novinarstva ali preverjanju informacij precej enostavnejše kot iskanje oprijemljivih odgovorov na nova vprašanja o najbolj temeljnih vrednotah novinarstva, kot so neodvisnost, transparentnost in objektivnost (McBride in Rosenstiel 2013).

SAMOREGULACIJA V NOVINARSKIH ORGANIZACIJAH V SLOVENIJI IN NA RTV SLOVENIJA

Pod okriljem Društva novinarjev Slovenije in Sindikata novinarjev Slovenije deluje Novinarsko častno razsodišče, ki bdi nad spoštovanjem etičnih in profesionalnih pravil, zapisanih v *Kodeksu novinarjev Slovenije*. Gre za dokument, ki je nastal leta 1991, nato pa je bil v letih 2002, 2010, 2019 in 2025 prenovljen. Prenovi, ki sta potekali leta 2002 in 2010, sta bili hitri, opravljeni v majhni skupini in brez širšega sistematičnega raziskovanja (Poler Kovačič, Van Putten in Vobič 2012). Spremembe, s katerimi je bil dopolnjen kodeksa iz leta 2019, so se nanašale predvsem na člene o zasebnosti, dodan je bil tudi člen, ki zahteva transparentnost pri popravljanju napak in dopolnjevanju že objavljenih prispevkov v spletnih medijih (Novinarsko častno razsodišče 2019). Zadnjo spremembo je, kot smo že napisali, kodeks doživel spomladi 2025 s členi o umetni inteligenci (Društvo novinarjev Slovenije 2025; Novinarsko častno razsodišče 2025a). Med 11 člani Novinarskega častnega razsodišča je devet novinarjev in dva predstavnika javnosti (Novinarsko častno razsodišče 2025b). V letu 2024 je Novinarsko častno razsodišče objavilo 28 razsodb in stališč (Novinarsko častno razsodišče 2025c).

Častno razsodišče je leta 2007 ustanovilo tudi Združenje novinarjev in publicistov. Na spletni strani združenja je objavljen *Etični kodeks ameriškega Združenja poklicnih novinarjev in publicistov* iz leta 1996 (Združenje novinarjev in publicistov 2007a); gre za dokument, ki ga je ameriško združenje sicer leta 2014 prenovilo in *Münchensko deklaracijo o dolžnostih in pravicah novinarjev* (Združenje novinarjev in publicistov 2007b). Častno razsodišče Združenja novinarjev in publicistov ima pet članov. Na njihovi spletni strani sta objavljeni dve razsodbi iz leta 2014.

Raziskovalci slovenskih medijev in novinarstva opozarjajo, da v Sloveniji instrumenti medijske odgovornosti v preteklosti niso »mogli učinkovito preprečiti niti političnega vmešavanja niti komercialnih pritiskov na medije in novinarje pri njihovih poskusih, da bi državljane smiselno povezali z družbenim življenjem« (Vobič, Slaček Brlek in Mance 2017, 235); pa tudi, da novinarji instrumente samoregulacije sprejemajo in upoštevajo le z malo vneme (Bervar 2002; Poler Kovačič 2014; Vobič, Slaček Brlek in Mance 2017).

RTV Slovenija ima svoj etični kodeks od leta 2000. Gre za samo-regulativni dokument *Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija*, napisan po zgledu BBC-jevih uredniških standardov (Todorovski 2024). Takratni predsednik Sveta RTV Slovenija Janez Kocijančič je v uvod tega dokumenta zapisal, da je »določitev pravil igre, opredelitev civilizacijskih razsežnosti svobode informiranja in svobode javne besede izjemno zahtevna naloga. Iskati je potrebno razmerja, da ne bi svoboda enega ogrozila svobodo drugega. Ko širimo meje svobode, je treba širiti in zaščititi svobodo vseh in vsakogar« (RTV Slovenija 2000). Šest let kasneje so bili sprejeti še *Programski standardi RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2006), ki so jih leta 2024 nadomestili novi (RTV Slovenija 2024).

Od leta 2008 na RTV Slovenija deluje tudi varuh pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin. Ta instrument je bil predviden že v *Poklicnih merilih in načelih novinarske etike* iz leta 2000, in sicer kot varuh dokumenta, torej poklicnih meril in načel novinarske etike. Njegova vloga se je do leta 2008 preoblikovala v vlogo varuha, ki obravnava pripombe in predloge gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov. Delo in pristojnosti varuha so opredeljeni v *Pravilniku o delovanju varuha pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin Radiotelevizije Slovenija* (RTV Slovenija 2021). Za prvo varuhinjo je bila leta 2008 imenovana takratna urednica in televizijska voditeljica na RTV Slovenija Miša Molk. Od januarja 2022 je na položaju četrta varuhinja, novinarka Marica Uršič Zupan, ki je prva, ki na položaj ni prišla iz kolektiva RTV Slovenija, pač pa iz lokalnega medija, a je v 90. letih 20. stoletja, torej na začetku svoje novinarske kariere, kot honorarna sodelavka delala v uredništvu Teleteksta na RTV Slovenija in na TV Koper. Varuhinja o svojih ugotovitvah pripravlja mesečna poročila, redno pa poroča tudi Svetu RTV Slovenija. V letu 2024 je obravnavala 2.490 odzivov gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin RTV Slovenija (RTV Slovenija 2025a).

RAZISKAVA

Metodologija

Namen poglavja je predstaviti nastajanje novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija, ki ima v zadnji delovni različici naslov *Etični in poklicni kodeksa RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2025b), ter njegove ključne novosti. Zato si zastavljam pet raziskovalnih vprašanj:

- RV1: Kateri so bili razlogi za prenovo starega samoregulativnega dokumenta *Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2000)?
- RV2: Kateri postopki so vodili do nastanka delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija?
- RV3: Kakšna je bila sestava delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija?
- RV4: Kako je potekalo delo delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija?
- RV5: Katere so ključne novosti, ki jih prinaša novi samoregulativni dokument RTV Slovenija *Etični in poklicni kodeks RTV Slovenija*?

V raziskavi sem uporabila dve metodi dela, in sicer analizo dokumentov kot »sistematični postopek obravnave ter ocene tiskanih in elektronskih dokumentov« (Bowen 2009, 27), ter polstrukturirani intervju, metodo, ki intervjuvancem omogoča, da brez omejitev govorijo o tistih vidikih tematike, ki sem jim zdijo pomembni (Hesse-Biber 2016). Pri vseh petih raziskovalnih vprašanjih sem uporabila metodologijo polstrukturiranega intervjuja. Pri drugem, tretjem in četrtem raziskovalnem vprašanju sem podatke za raziskavo črpala tudi iz interne elektronske korespondence.

V analizo dokumentov sem vključila stara *Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2000) ter predlagani *Etični in poklicni kodeks RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2025b). Analizirala sem tudi ključne dokumente interne e-komuniciranja, v katero so bili kot naslovniki vključeni člani in članice delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija. Gre za komuniciranje, ki je

bilo namenjeno predvsem usmerjanju dela skupine ter se je nanašalo predvsem na sklice delovnih srečanj in pa vsebine, obravnavane na srečanjih. Do tega komuniciranja sem imela dostop kot članica delovne skupine.

Za polstrukturirane intervjuje sem z metodo namenskega vzorčenja (Patton 2015) izbrala štiri predstavnice delovne skupine. Ilinka Todorovski (intervju opravljen 3. marca 2025) je bila vodja delovne skupine in snovalka osnutka samoregulativnega dokumenta, ki ga je obravnavala delovna skupina. Todorovski je bila v letih 2017–2022 varuhinja pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin RTV Slovenija, sicer pa je dolgoletna novinarka in urednica v Informativnem programu Televizije Slovenija. Marica Uršič Zupan (intervju opravljen 26. februarja 2025) je aktualna varuhinja pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin RTV Slovenija. Ksenja Tratnik (intervju opravljen 25. februarja 2025) je odgovorna urednica MMC RTV Slovenija in vsebin na uradnih novičarskih profilih RTV Slovenija na družbenih omrežjih. Tatjana Pirc (intervju opravljen 28. februarja 2025) je nekdanja odgovorna urednica Prvega programa Radija Slovenija ter dolgoletna novinarka in urednica na Radiu Slovenija. V času priprave novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija je bila tudi predsednica Novinarskega častnega razsodišča pri Društvu novinarjev Slovenije in Sindikatu novinarjev Slovenije. Intervjuvala sem torej članice delovne skupine, ki so novinarsko in uredniško aktivne na vseh medijskih platformah RTV Slovenija.

Pred izvedbo intervjujev, ki sem jih opravila s pomočjo vodiča, sem intervjuvanke seznaniła z vprašanji, prav tako so vse podpisale obveščeno soglasje. Z dvema intervjuvankama sem intervju opravila prek videokonferenčne povezave, z dvema sem se pogovarjala na osebni srečanju. Pri predstavitvi rezultatov analize intervjuvanke poimenujem s priimkom. Intervjuje, ki so v povprečju trajali 45 minut, sem posnela in jih transkribirala. Prepise intervjujev hrani avtorica in so pri njej dostopni na zahtevo, ob predhodni utemeljitvi in ob zagotavljanju varstva osebnih podatkov.

Pri delu skupine, ki je pripravljala novi samoregulativni dokument RTV Slovenija, sem kot nekdanja odgovorna urednica Informativnega programa TVSLO sodelovala tudi avtorica tega poglavja.

Rezultati

Razlogi za spremembo starega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija

Po mnenju vseh štirih intervjuvank je glavni razlog za spremembo samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija iz leta 2000 v spremembah medijske krajine in novinarstva, ki jih je prinesla digitalizacija. Medijski etični kodeksi morajo odslikavati in vključevati te spremembe (Tratnik, intervju); poleg tega se je RTV Slovenija v zadnjih 25 letih spremenila in ni več takšna medijska organizacija, kot je bila na začetku tega tisočletja (Pirc, intervju). Tratnik je ob tem opozorila, da ključna merila in načela starega dokumenta še vedno veljajo in se niso spremenila. Treba jih je bilo le nadgraditi in prilagoditi zahtevam sodobnega časa. »Če bi povsem zanemarili obstoječi dokument, bi zanikali delo, ki smo ga opravljali vsa ta desetletja« (Tratnik, intervju).

Intervjuvanke so bile soglasne, da je dokument *Poklicni standardi in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija* (RTV Slovenija 2000) zastarel, njegova prenova pa nujna predvsem zaradi skoraj popolne odsotnosti odgovorov na etične dileme spletnega novinarstva in medijske digitalnosti. Spleta in družbenih omrežij v dokumentu iz leta 2000 skoraj ni (Todorovski, intervju) oz. so omenjeni le z nekaj stavki (Tratnik, intervju), predvsem pa tu manjkajo odgovori na vprašanja, kdo je odgovoren za objave na spletu ter kdo se podpiše pod videokasete in odgovarja za njihovo vsebinsko in tehnično kakovost (Uršič Zupan, intervju). Še več, v veljavnem dokumentu je (pre)dominantna televizija, medtem ko je radio zapostavljen (Uršič Zupan, intervju).

Posebno pozornost je Todorovski namenila tudi pomenu varuha, ki ga je v 16. členu vpeljal prav veljavni dokument iz leta 2000, in sicer kot »varuh/a/ poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija«, ki nadzoruje »spoštovanje poklicnih meril in etičnih načel, določenih s tem dokumentom, varuje interese RTV-plačnikov, poslušalcev, gledalcev in sodelujočih v oddajah in programih RTV Slovenija, pa tudi interese novinarjev in drugih ustvarjalcev radijskih in televizijskih programov pred neupravičenimi pritožbami in očitki ter morebitnim neupravičnim ravnanjem posameznih urednikov« (RTV Slovenija 2000). Sogovornica je opozorila, da varuh ob ustanovitvi leta 2008 ni

bil več »varuh poklicnih meril in etičnih načel, pač pa varuh občinstva na podlagi tega dokumenta« (Todorovski, intervju).

Staremu dokumentu se očita tudi, da so nekatera njegova določila v nasprotju z medijsko in volilno zakonodajo (Todorovski, intervju), kritik strokovne in novinarske javnosti pa so bila deležna še določila, ki zahtevajo t. i. uravnoteževanje sporočanja. Tako so v drugem poglavju dokumenta iz leta 2000 dokaj obširno zapisana pravila o vsestranskosti in uravnoteženosti sporočanja s posebnim daljšim podpoglavjem v treh delih o uravnoteženosti sporočanja, uravnoteženost pa je nato obravnavana tudi v delu o volilni kampanji. Bistvo teh členov je, da mora RTV za dosego uravnoteženosti »zagotoviti najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj«, pri obravnavi vprašanj javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo programi RTV Slovenija v skladu s tem dokumentom »zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi«, novinar pa mora »za določen prispevek ali oddajo najti predstavnike vseh vpletenih (prizadetih) strani ali mnenj« (RTV Slovenija 2000). Po mnenju Todorovski (intervju) gre v tem delu za neposrečeno prevajanje in prilagajanje besedila takrat veljavnega kodeksa britanskega BBC-ja. Todorovski je ob tem še dodala, da je stari dokument že sicer bodisi »na slabem glasu« bodisi je »slabo poznan med novinarji na RTV Slovenija«.

Glede prenove dokumenta iz leta 2000 je Pirc opozorila, da so že ob njegovem sprejetju napovedovali, da ga bo treba redno posodabljati, a se to ni zgodilo. »Sprejeta etična pravila so odprta in jih bomo v skladu z novimi spoznanji in izkušnjami dopolnjevali in popravljali,« je v uvod v *Poklicne standarde in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija* zapisal takratni predsednik Programskega sveta RTV Slovenija (RTV Slovenija 2000), a je »zanimivo, da so se vsi dosedanja poskusi spreminjanja in posodabljanja poklicnih meril vedno klavrno končali, ker so predlagane spremembe naletale na odpor, strah, nepripravljenost ali nerazumevanje« (Pirc, intervju).

Ustanovitev delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija

V delovno skupino za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenije je bilo konec leta 2023 imenovanih 11 članov in članic. Skupina je takoj po ustanovitvi v obravnavo prejela osnutek, ki ga je pripravila Todorovski, ki je prevzela tudi vodenje skupine. Osnutek je v dogovoru s takratnim vodstvom RTV Slovenija avtorica sicer pripravljala že približno dve leti prej, ob koncu svojega mandata varuhinje (januar 2022), bil pa je odziv na »zelo boleče /.../ dejstvo, da ima RTV Slovenija tako zastarel dokument« (Todorovski, intervju).

Do poletja 2023 je osnutek nastajal na osnovi neformalnih posvetov z nekaterimi izkušenimi kolegi iz uredniških in novinarskih vrst RTV Slovenija ter z upoštevanjem nekaterih drugih samoregulativnih dokumentov po svetu (Todorovski, intervju), denimo uredniških smernic BBC-ja (BBC 2019). Poleg tega je osnutek vključeval tudi nekatera določila dokumenta iz leta 2000, v primerjavo pa je bil vključen še nikoli dokončani osnutek prenove etičnega kodeksa, ki je v ozki skupini pod vodstvom Andreja Stoparja, takratnega odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija, na RTV Slovenija nastajal v letih 2019–2020. Dokument z delovnim naslovom *Poklicna načela in merila vseh sodelavcev RTV Slovenija, profesionalni in etični priročnik* (interno e-komuniciranje, 7. julij 2020) ni bil nikoli poslan v formalno obravnavo, ga je pa Todorovski v vlogi varuhinje na predlog takratnega vodstva RTV Slovenija junija in julija 2020 pregledala ter predlagala njegove dopolnitve (Todorovski, intervju).

13. julija 2023 je bil za novega predsednika uprave RTV Slovenija imenovan Zvezdan Martić, ki je oktobra 2023 članom uprave in direktorjem enot RTV Slovenija sporočil, da bo imenovana delovna skupina za prenovo poklicnih meril iz leta 2000. Skladno s to odločitvijo predsednika uprave je bila Todorovski imenovana za vodjo delovne skupine; ta je imela nalogo, da »do konca leta pripravi usklajen predlog, ki bi bil primeren za razpravo in (...) pregled pri medijskih strokovnjakih« (interno e-komuniciranje, 26. oktober 2023). Po navodilu takratnega predsednika uprave naj bi vsaka enota predlagala vsaj enega člana ali članico. Prva je bila v skupino pod vodstvom Ilinke Todorovski imenovana predstavnica Radia Slovenija Tatjana Pirc, in sicer 6.

novembra 2023 (interno e-komuniciranje, 6. november 2023). Dokončno oblikovana skupina, kot rečeno, z 11 člani in članicami pod vodstvom Todorovski, se je prvič sestala 27. novembra 2023 z namenom, da »osveži dokument, ki je temelj novinarske samoregulacije v javnem mediju, a bo letos napolnil že 23 let« (interno e-komuniciranje, 14. november 2023). Skupina je z delom končala čez dobro leto, marca 2025, ko se je o novem dokumentu uskladila in ga 17. marca 2025 poslala upravi RTV Slovenija v nadaljnjo obravnavo (interno e-komuniciranje, 17. marec 2025).

Sestava delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija

Delovno skupino so sestavljali predstavniki in predstavnice iz vseh enot RTV Slovenija, tudi predstavnika madžarskega in italijanskega programa. Televizija, splet ter Regionalna RTV centra Koper-Capodistria in Maribor so bili v skupini zastopani s po dvema članoma, Radio Slovenija je v skupino imenoval eno članico, članica skupine, ki je delala pod vodstvom Ilinke Todorovski, je bila tudi aktualna varuhinja pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin Radiotelevizije Slovenija. Po mnenju intervjuvank je skupina odražala regionalno raznolikost RTV Slovenija in je predstavljala »pester nabor ljudi z izkušnjami in znanjem« (Pirc, intervju), hkrati pa je število članov in članic omogočalo »obvladljivo sodelovanje v skupini« (Todorovski, intervju). Predlagano besedilo so torej obravnavali novinarji in uredniki, z izjemo režiserja TV Slovenija Aljaža Bastiča, ki ustvarja v Kulturno-umetniškem programu RTV Slovenija (interno e-komuniciranje, november 2023; Todorovski, intervju).

Pri vprašanju, ali je novinarska samoregulacija predvsem v domeni novinarjev ali pa je treba v pripravo novinarskih etičnih kodeksov vendarle vključiti tudi javnost, medijske lastnike ter medijske in pravne strokovnjake (Culver Bartzen 2017), so se tri intervjuvanke nagibale k odgovoru, da zadoščajo le prvi – novinarji. »To je naša profesija in naša stroka in prav je, da nas pustijo, da delamo svoj posel« (Tratnik, intervju), bi pa bil koristen še pravni strokovnjak (Pirc, intervju; Uršič Zupan, intervju; Todorovski, intervju). Tratnik in Pirc sta se strinjali, da je bilo pomembno, da so bili v skupini predstavniki različnih

delov RTV Slovenija. Nasprotno je potrebo po zunanjih članih že v prvi fazi obravnave osnutka poudarjala Uršič Zupan, ki je menila, da je bil izbor članov skupine preozek, v skupini je namreč sodelovala le ena oseba, ki je predstavljala nenovinarske profile in poklice na RTV Slovenija. Po njeni oceni bi kot član skupine lahko deloval tudi strokovnjak s kompetencami na področju digitalnih medijskih vsebin in digitalnega komuniciranja (Uršič Zupan, intervju). Med morebitnimi pomožnimi sodelavci je bil omenjen še profil, ki bi »iskal in pripravljaj dodatno gradivo o nekaterih vprašanjih, ki so si jih člani komisije zastavljali med pisanjem posameznih poglavij« (Pirc, intervju).

Delo delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija

Kot je bilo že omenjeno, se je delovna skupina prvič sestala 27. novembra 2023. Sestanke je sklicevala vodja skupine Todorovski, potekali so v prostorih RTV Slovenija z možnostjo sodelovanja na daljavo. 9. novembra 2024 se je skupina srečala na celodnevni klavzuri, na kateri je obravnavala 30. različico besedila (interno e-komuniciranje, november 2023–marec 2025).

Člani in članice skupine so dokument obravnavali po poglavjih. Vsi so prejeli vsa poglavja, vsebinske delitve dela torej ni bilo. Tudi če bi si delo razdelili, je menila Uršič Zupan, »bi na koncu morali vsi vse prebrati« (intervju).

Po vsakokratni razpravi na sestankih je vodja skupine v besedilo vnesla popravke. Vnos sprememb po vsakem sestanku je pomenil novo različico besedila (Todorovski, intervju; Pirc, intervju). Delovna skupina je na svoji zadnji seji pred oddajo dokumenta upravi RTV Slovenija 13. marca 2025 obravnavala 34. različico besedila (interno e-komuniciranje, 13. marec 2025).

Delo je potekalo počasneje, kot je vodja skupine pričakovala in ga »zato sama ne bi nikoli izbrala«, je pa mestoma že kar »izjemna« počasnost prinesla temeljitost in izčrpnost (Todorovski, intervju). Intervencije članov skupine, ki so to delo opravljali ob svojih rednih službenih obveznostih, so bile včasih »burne«, celo »mukotrpne« (Tratnik, intervju), tudi ob temah, ki vnaprej niso nakazovale razprav z izrazito neenotnimi stališči (Pirc, intervju), a so bile občasno »ostre razprave na mestu in koristne« (Uršič Zupan, intervju, 2025). Nekateri člani in članice so bili

bolj aktivni, poglobljeno so poznali dokument in so se pogosteje oglašali ter izražali ločena mnenja ali opozorila, kar je pomenilo, da je bila njihova prisotnost na delovnih srečanjih skupine ključna (Todorovski, intervju). Sogovornice so kljub počasnemu napredku poudarjale pomembnost »priložnosti za temeljit razmislek, pojasnila in iskanje argumentov« (Pirc, intervju; Tratnik, intervju). Še več, razprava o etičnih dilemah ustvarjalcev vsebin na RTV Slovenija je bila strokovna, temeljita, poglobljena in sistematična, kar je »v moji dolgoletni karieri dela na RTV Slovenija izjema« (Todorovski, intervju).

Vse odločitve je skupina sprejela soglasno z eno izjemo, pri kateri je sklep potrdila večina (Pirc, intervju).

Člani skupine so pred koncem delovnega procesa presodili, da dokument pred predajo upravi radiotelevizije nujno potrebuje znanstveni pregled in presojo, zato je decembra 2024 delovna skupina besedilo poslala rednima profesorjema Meliti Poler Kovačič in Igorju Vobiču s Katedre za novinarstvo na Fakulteti za družbene vede, ki se raziskovalno ukvarjata z vprašanji novinarske samoregulacije in profesionalizacije novinarstva. Znanstvenika sta januarja 2025 dokument s komentarji vrnila delovni skupini (interno e-komuniciranje, 26. januar 2025), ta je nato na zadnjih dveh delovnih srečanjih komentarje pregledala in jim v delih, s katerimi se je strinjala, tudi sledila (interno e-komuniciranje, marec 2025; Todorovski, intervju).

Skupina je ob že omenjeni predaji delovne različice *Etičnega in poklicnega kodeksa RTV Slovenija* upravi te medijske ustanove začasno prekinila delo (interno e-komuniciranje, 17. marec 2025) z namenom, da ga nadaljuje s presojo pripomb, ki bodo rezultat obravnave dokumenta znotraj RTV Slovenija. Ob predaji dokumenta marca 2025 torej delovna skupina uradno ni bila razpuščena.

Ključne novosti novega samoregulativnega dokumenta RTV Slovenija

Predlog novega *Etičnega in poklicnega kodeksa RTV Slovenija* (2025) s podnaslovom *Smernice za odgovorno ravnanje in priročnik za pripravo kakovostnih programskih vsebin* ima deset delov: 1. Uvod, 2. Etična načela, 3. Poklicna merila, 4. Pravila oblikovanja in izvedbe vsebin, 5. Posebnosti v sporočanju posameznih vsebin,

6. Pravila posvetovanja, objave vsebin in posegov vanje, 7. Javno delovanje zaposlenih in navzkrižja interesov, 8. Oglaševanje: merila, pravila, zaveze, 9. Popravki, pritožbe, reševanje strokovnih sporov, seznanjanje javnosti, pravna pomoč in 10. Uveljavitev in veljavnost etičnega in poklicnega kodeksa (RTV Slovenija 2025b). V besedilu je v primerjavi z doslej veljavnim dokumentom (RTV Slovenija 2000) »veliko novosti« (Pirc, intervju) ter veliko »točnejše in jasnejše zapisanih definicij in opredelitev posameznih ravnanj, a jih je še vedno premalo« (Uršič Zupan, intervju).

Novi dokument podaja smernice za delo na vseh platformah, na katerih RTV Slovenija objavlja svoje vsebine, torej za televizijo, radio in splet, pri čemer so po mnenju Tratnik (intervju) ključna prav določila, ki se nanašajo na spletno novinarstvo, saj veljavni dokument specifik spletnega novinarstva ne obravnava. Samostalniki *splet* in pridevniki *spletno* sta v dokumentu uporabljena 33-krat, medtem ko v besedilu dokumenta iz leta 2000 besed *splet* ali *spletno* ni, enkrat samkrat je omenjena digitalna tehnologija. V novem dokumentu je med žanri tudi tak, ki se nanaša izključno na splet, tj. spletni intervju, opredeljeno je tudi »poročanje v živo na spletu (RTV Slovenija 2025b; Tratnik, intervju). Posebna pozornost je bila posvečena tudi uporabi umetne inteligence. Člen 3.1.4 tako zavodu nalaga dolžnost, da »zagotovi temeljit in do javnosti transparenten nadzor nad vsakršno programsko uporabo umetne inteligence« (RTV Slovenija 2025b, 12).

Za razliko od starega kodeksa (RTV Slovenija 2000) je v novem beseda *uravnoteževanje* uporabljena le enkrat, in sicer v poglavju 5.1.1 *Politično uravnoteževanje* (RTV Slovenija 2025b). »Uredniška matematika namreč ni le štetje minut in enako število nastopajočih z leve in desne, kar smo jasno in podrobno opisali« (Pirc, intervju). Nov dokument pa neposredno nagovarja tudi prizadevanja za verodostojnost novinarstva s transparentnostjo, ki je ključni element sodobnega novinarstva in način, s katerim lahko novinarji ponovno vzpostavijo zaupanje javnosti (Heim in Craft 2020). Transparentnost, ki je bistvena za doseganje verodostojnosti sodobnega novinarstva (McBride in Rosenstiel 2013), Todorovski vidi kot eno pomembnejših določil novega dokumenta, saj meni, da javnost želi proces novinarskega dela »sokreirati, ga razumeti in v njem sodelovati. Pojasnila in opravičila so pomembna, toda ob tem je pomembno omeniti tudi zlorabe tega

instrumenta, še posebej od politike« (intervju). V novem besedilu kodeksa sta besedi transparentnost ali transparentno zapisani petkrat, med drugim denimo pri razkrivanju nadzora nad uporabo umetne inteligence ali pri razkrivanju načrtovanih ravnanj RTV Slovenija v referendumski in volilni kampanji.

Del novega dokumenta je namenjen tudi ranljivim družbenim skupinam, poročanju o zdravju, spremljanju znanosti in tehnologije ter podnebnemu in okoljskemu novinarstvu. Posebej je opredeljena tudi pravica do pozabe (RTV Slovenija 2025b). V delu, ki govori o celovitosti poročanja, je poglavje namenjeno temam, ki javnost razdvajajo. V poglavju 6.6 z naslovom Deljena uredniška odgovornost pa je opredeljeno, kako se deli uredniška pristojnost pri vsebinah, ki so objavljene v različnih oddajah ali na platformah in so pod uredniško pristojnostjo različnih urednikov.

Dalje predlog novega kodeksa omejuje zunajslužbene dejavnosti sodelavcev RTV Slovenija, posebno poglavje je namenjeno še njihovem delovanju na družbenih omrežjih – »žal preskopo in s premalo podrobnimi določili« (Uršič Zupan, intervju). Novi kodeks zaostrojuje tudi pravila političnega udejstvovanja programskih ustvarjalk in ustvarjalcev, še posebej pa novinark in novinarjev ter urednic in urednikov informativnih programov (RTV Slovenija 2025b).

Intervjuvanke so kot pomembno novost na koncu poudarile tudi predlog uvedbe novega samoregulativnega organa na RTV Slovenija, Sveta za poklicna in etična vprašanja (Spev, intervju). Po predlogu skupine bi šlo za petčlanski organ, ki bi reševal strokovne spore, svetoval o uporabi kodeksa in po potrebi predlagal dopolnitve tega dokumenta (RTV Slovenija 2025b). Pirc pravi (intervju), da lahko katerokoli določilo naleti na nasprotovanje v okviru javne obravnave in da bo novi samoregulativni organ po njeno naletel na »odpor, strah, nepripravljenost ali nerazumevanje«.

ZAKLJUČEK

»Etično novinarstvo je pomembno za soočanje družbe z njenimi ključnimi dilemami« (Trifonova Price, Sanders in Wyatt 2022, 1). Če je etika »premišljeno soočanje s ključnimi dilemami časa in iskanje odgovorov na vprašanja, kje smo bili in kje upamo, da

bomo jutri» (Ward 2011, 3), novi samoregulativni dokument, ki je aprila 2025 začel postopek kritične interne obravnave na RTV Slovenija (interno e-komuniciranje, 8. april 2025) odraža prav to: premislek o vrednotah in odgovornostih. Digitalizacija ter spremenjeni medijska krajina in družba sta v preteklih dvajsetih letih gnetli in preoblikovali RTV Slovenija ter njene ustvarjalce programskih vsebin. In ti procesi se ne ustavljajo.

Razmah digitalizacije je zamajal tradicionalno medijsko etiko. Teoretiki že več kot desetletje opozarjajo, da je etična načela zastarelih kodeksov treba prilagoditi (Díaz-Campo in Segado-Boj 2015; Eberwein in Porlezza 2016; Kerševan Smokvina in Poler Kovačič 2021), morda celo napisati povsem na novo (Eberwein in Porlezza 2016), nove etične dileme pa presegajo samo novinarsko prakso in zahtevajo »etiko uporabe novih medijev« (Ward 2014, 51). Študije novinarskih in medijskih kodeksov ter instrumentov samoregulacije s področja medijev in novinarstva so pokazale, da jih le malo omenja internet in obravnava etične izzive digitalnega medijskega okolja (Díaz-Campo in Segado-Boj 2015; Eberwein in Porlezza 2016; Kerševan Smokvina in Poler Kovačič 2021).

Živimo v času medijev in polmedijev, lažnih medijev in lažnih novic, spletnih vsebin brez regulacije in še manj samoregulacije. Slovenska filozofinja Alenka Zupančič v pogovoru za spletno stran RTV Slovenija navaja slovenskega filozofa Mladena Dolarja in opozarja na »veliko razliko med informacijo in vednostjo. Informacije so same po sebi lahko nekaj, kar nas samo zbega oziroma ustvari neko stanje, ki je tako rekoč nasprotno od informiranosti, saj samo razprši neke podatke« (Jerič 2025). Na neki način je zato dosežek *Etičnega in poklicnega kodeksa RTV Slovenija* (2025) že v tem, da je sploh nastal, pa tudi v tem, kako je nastal – z odgovorno in premišljeno razpravo o novinarski profesiji in vlogi RTV Slovenija v slovenski družbi. Družbi, ki je vedno bolj prepredena »s skrajnimi glasovi, ki ne bodo potihnil. In novinar in urednik morata vedno znova, vsak dan, odločati o vseh vidikih novinarskih vsebin« (Tratnik, intervju).

Tudi pobude o odpiranju zaprtih modelov novinarskega etičnega razmisleka, ki bi okrepilo medijsko odgovornost, so vse pogostejše (Buchanan 2005; Culver Bartzen 2017; Kerševan Smokvina in Poler Kovačič 2021). Če bi v skupinah, ki skrbijo za medijsko samoregulacijo, poleg novinarjev sodelovali še založniki in predstavniki javnosti, bi medijske ustanove morda bolj

poskrbele za odgovornost novinarjev do svojih kolegov ter odgovornost medijskih organizacij do javnosti in zaščito novinarjev (Buchanan 2005). V primeru nastajanja novega RTV kodeksa so člani in članice delovne skupine svoj model etičnega razmisleka tik pred koncem nastajanja besedila odprli predstavnikoma znanstvene sfere s področja novinarskih študij (interno e-komuniciranje, december 2024, 26. januar 2025).

V kolikšni meri bo novi dokument novinarske samoregulacije reševal dileme, s katerimi se novinarji in uredniki na RTV Slovenija srečujejo že sedaj ter se bodo srečevali tudi v prihodnje, je težko reči. Na vrata že vsaj dve leti npr. intenzivno trkajo izzivi, ki jih prinaša umetna inteligenca (Noain-Sánchez 2022; Beckett in Yaseen 2023), a je ta v novem samoregulativnem dokumentu RTV Slovenija omenjena le v enem členu. Odprta so tudi vprašanja druge vrste (Pirc, intervju): »Kako bodo zaposleni kodeks sprejeli in ponotranjili? Kdo vse so programski ustvarjalci, ki jih omenjamo v kodeksu? Ali voditelj zabavne oddaje z nastopom v oglasu ruši verodostojnost RTV-ja? Bi morale tudi zanj veljati podobne prepovedi kot za novinarje ali urednike?« Kljub pomislekom pa člani in članice delovne skupine za pripravo novega samoregulativnega dokumenta na RTV Slovenija ocenjujejo, da je ta »dobra sprememba na bolje, ki lahko, če ga bodo zaposleni sprejeli, gradi zaupanje v naš medij« (Uršič Zupan, intervju).

Osnotek besedila, ki ga je obravnavala in nato dopolnila delovna skupina, je nastajal v času preizkušenj za RTV Slovenija in upora proti politični podreditvi tega javnega medija (Lovec 2022; Petkovič 2022). Morda sta ravno ta okoliščina in izkušnja večino najbolj dejavnih članov delovne skupine spontano »opolnomočili /.../, da smo se /.../ večkrat, kot smo to počeli sicer, /.../ pogovarjali o tem, kaj je prav in kaj ni, in to na osnovi pravil in diskusije o teh pravilih. To je pomenilo, da je bilo nasprotovanje političnemu prevzemu RTV Slovenija večinoma utemeljeno na znanju, vedenju, ne samo na občutku, da nekaj je ali ni prav« (Todorovski, intervju). Dokument je torej tudi plod zavedanja pomena vloge RTV Slovenija v demokratični slovenski družbi nasploh.

O avtorici

Manica J. Ambrožič, univerzitetna diplomirana francistka in novinarka (1997), je urednica, novinarka in televizijska voditeljica

na Televiziji Slovenija. Od leta 2018 do decembra 2021 je bila odgovorna urednica Informativnega programa Televizije Slovenija. Kot novinarka Zunanjepolitične redakcije TV Slovenija je pripravila več dokumentarnih oddaj o mednarodnih temah. Novembra 2022 je bila na skupščini Informativnih programov članic Evropske zveze javnih radiotelevizij EBU izbrana za članico odbora informativnih programov EBU (EBU News Committee), prav tako je članica Novinarskega častnega razsodišča. S Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani sodeluje pri predmetu Televizijski praktikum. Na tej fakulteti je tudi študentka doktorskega programa Humanistika in družboslovje, področje Novinarskih študij.

Opomba avtorice

Pri pripravi *Etičnega in poklicnega kodeksa RTV Slovenija* (2025) sem sodelovala tudi sama. Najprej v neformalnih pogovorih v času priprave osnutka besedila, od novembra 2023 dalje pa kot članica delovne skupine.

LITERATURA

- Allen, David S. 2008. »The Trouble with Transparency«. *Journalism Studies* 9 (3): 323–340. <https://doi.org/10.1080/14616700801997224>.
- Appelgren, Ester, in Bente Kalsnes. 2022. »Exploring the Boundaries of Nordic Journalism: Introduction to Special Issue«. *Journalistica*: 6–11. <https://doi.org/10.7146/journalistica.v16i1.135042>.
- BBC. 2019. *The BBC's Editorial Standards*. London: BBC. <https://downloads.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/pdfs/bbc-editorial-guidelines-whole-document.pdf>.
- Beckett, Charlie, in Mira Yaseen. 2023. *A Global Survey of What News Organizations Are Doing with AI*. London: LSE, The London School of Economics and Political Science. <https://static1.squarespace.com/static/64d-60527c01ae7106f2646e9/t/656e400a1c23e22da0681e46/17017224190867/Generating+Change++The+Journalism+AI+report++English.pdf>.
- Berkowitz, Dan, in Yehiel Limor. 2003. »Professional Confidence and Situational Ethics: Assessing the Social-Professional Dialectic in Journalistic Ethics Decisions«. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 80 (4): 783–801. <https://doi.org/10.1177/107769900308000403>.

- Berkowitz, Dan, Yehiel Limor, in Jane Singer. 2004. »A Cross-Cultural Look at Serving the Public Interest«. *Journalism* 5 (2): 159–181. <https://doi.org/10.1177/146488490452001>.
- Bertrand, Claude Jean. 2000. *Media Ethics & Accountability Systems*. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Bervar, Gojko. 2002. *Svoboda neodgovornosti. Samoomejevanje v medijih v Sloveniji*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
- Boeyink, David E. 1994. »How Effective Are Codes of Ethics? A Look at Three Newsrooms«. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 71 (4): 893–904. <https://doi.org/10.1177/107769909407100413>.
- Bowen, Glenn A. 2009. »Document Analysis as a Qualitative Research Method«. *Qualitative Research Journal* 9 (2): 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>.
- Buchanan, Sara. 2005. »Introduction«. V: *Freedom and Accountability Safeguarding Free Expression through Media Self-Regulation*, Sara Buchanan in Luitgard Hammerer (ured.), 10–15. London: Article 19.
- Buttry, Steve. 2014. »New SPJ Code of Ethics: An Improvement but a Disappointment«. *The Buttry Diary*, 8. september 2014. <https://stevebuttry.wordpress.com/2014/09/08/new-spj-code-of-ethics-an-improvement-but-a-disappointment/>.
- Campbell, Angela J. 1999. »Self-Regulation and the Media«. *Federal Communications Law Journal* 51 (3): 712–771.
- Carlson, Matt. 2017. *Journalistic Authority. Legitimizing News in the Digital Era*, 1. izd. New York: Columbia University Press.
- Carlson, Matt, Sue Robinson, in Seth Lewis. 2021. *News after Trump: Journalism's Crisis of Relevance in a Changed Media Culture*. Oxford: Oxford University Press.
- Christensen, Steen Eiler. 2013. »Cognitive Biases and Errors as Cause – and Journalistic Best Practices as Effect«. *Journal of Mass Media Ethics* 28 (3): 160–174.
- Christians, Clifford, in Kaarle Nordenstreng. 2004. »Social Responsibility Worldwide«. *Journal of Mass Media Ethics* 19 (1): 3–28.
- Cooper, Thomas. 1990. »Comparative International Media Ethics«. *Journal of Mass Media Ethics* 5 (1): 3–14. https://doi.org/10.1207/s15327728jmme0501_1.
- Culver Bartzan, Kathleen. 2017. »Disengaged Ethics«. *Journalism Practice* 11 (4): 477–492. <https://doi.org/10.1080/17512786.2015.1121788>.
- Deuze, Mark. 2005. »What Is Journalism? Professional Identity and Ideology of Journalists Reconsidered«. *Journalism* 6 (4): 442–464. <https://doi.org/10.1177/1464884905056815>.

- Díaz-Campo, Jesús, in Francisco Segado-Boj. 2015. »Journalism Ethics in a Digital Environment: How Journalistic Codes of Ethics Have Been Adapted to the Internet and ICTs in Countries around the World«. *Telematics and Informatics* 32 (4): 735–44.
- Dörr, Konstantin Nicholas, in Katharina Hollnbuchner. 2016. »Ethical Challenges of Algorithmic Journalism«. *Digital Journalism* 5 (4): 404–419. <https://doi.org/10.1080/21670811.2016.1167612>.
- Društvo novinarjev Slovenije. 2025. »Zapisnik redne skupščine DNS 2025«. Objavljeno 16. aprila 2025. <https://novinar.com/dns/zapisnik-redne-skupscine-dns-2025/>.
- Eberwein, Tobias, in Colin Porlezza. 2016. »Both Sides of the Story: Communication Ethics in Mediatized Worlds«. *Journal of Communication* 66 (2): 328–342. <https://doi.org/10.1111/jcom.12216>.
- Eberwein, Tobias, in Colin Porlezza. 2014. »The Missing Link: Online Media Accountability Practices and Their Implications for European Media Policy«. *Journal of Information Policy* 4 (1): 421–443. <https://doi.org/10.5325/jinfopoli.4.2014.421>.
- Eberwein, Tobias, Susanne Fengler, in Matthias Karmasin, ur. 2018. *The European Handbook of Media Accountability*. New York: Routledge.
- Ekström, Mats, in Marianna Patrona. 2024. *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism: A Discourse Approach*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003390152>.
- EUR-Lex. 2022. »PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2022/1634 z dne 16. septembra 2022 o notranjih zaščitnih ukrepih za uredniško neodvisnost in preglednost lastništva v medijskem sektorju«. Objavljeno 22. septembra 2022. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022H1634>.
- EUR-Lex. 2024. »Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev)«. EUR-Lex, 17. april 2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1083>.
- Fengler, Susanne. 2003. »Holding the News Media Accountable: A Study of Media Reporters and Media Critics in the United States«. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 80 (4): 818–832.
- Fengler, Susanne et al. 2015. »How Effective Is Media Self-Regulation? Results from a Comparative Survey of European Journalists«. *European Journal of Communication* 30 (3): 249–266. <https://doi.org/10.1177/0267323114561009>.
- Fidalgo, Joaquim, Barbara Thomass, Chiara Ruggiero, Matteo Bomba, Sara Sallusti, in Thomas von Krogh. 2022. »Ethical Codes of Conduct in Journalism: Demands for a Digitalising Mediascape«.

- V: *Success and Failure in News Media Performance: Comparative Analysis in the Media for Democracy Monitor 2021*, Josef Trappel in Tanja Tomaz (ured.), 211–230. Gothenburg: Nordicom, University of Gothenburg. <https://doi.org/10.48335/9789188855589-10>.
- Hafez, Kai. 2002. »Journalism Ethics Revisited: A Comparison of Ethics Codes in Europe, North Africa, the Middle East, and Muslim Asia«. *Political Communication* 19 (2): 225–250. <https://doi.org/10.1080/10584600252907461>.
- Heim, Kyle, in Stephanie Craft. 2020. »Transparency in Journalism«. V: *The Routledge Handbook of Mass Media Ethics*, Lee Wilkins in Clifford G. Christians (ured.). 1. izd., 308–320. Routledge, New York. <https://doi.org/10.4324/9781315545929-21>.
- Herrscher, Roberto. 2002. »A Universal Code of Journalism Ethics: Problems, Limitations, and Proposals«. *Journal of Mass Media Ethics* 17 (4): 277–289. https://doi.org/10.1207/S15327728JMME1704_03.
- Hesse-Biber, Sharlene Nagy. 2016. *The Practice of Qualitative Research*. London: Sage
- Himmelboim, Itai, in Yehiel Limor. 2011. »Media Institutions, News Organizations, and the Journalistic Social Role Worldwide: A Cross-National and Cross-Organizational Study of Codes of Ethics«. *Mass Communication & Society* 14 (1): 71–92. <https://doi.org/10.1080/15205430903359719>.
- International Federation of Journalists. 2019. »Global Charter of Ethics for Journalists«. Objavljeno 12. junij 2019. <https://www.ifj.org/who/rules-and-policy/global-charter-of-ethics-for-journalists>.
- Jerič, Slavko. 2025. »Alenka Zupančič: Človek kot paradoks – je presežek tako dobrega kot zla«. Objavljeno 1. marca 2025. <https://www.rtvsllo.si/stevilke/alenka-zupancic-clovek-kot-paradoks-je-presezek-tako-dobrega-kot-zla/737006>.
- Jones, Clement. J. 1980. *Mass Media Codes of Ethics and Councils A Comparative International Study on Professional Standards*. Pariz: Unesco.
- Karlsson, Michael. 2010. »Rituals of Transparency: Evaluating Online News Outlets' Uses of Transparency Rituals in the United States, United Kingdom, and Sweden«. *Journalism Studies* 11 (4): 535–545.
- Karlsson, Michael, Raul Ferrer Conill, in Henrik Örnebring. 2023. »Recoding Journalism: Establishing Normative Dimensions for a Twenty-First Century News Media«. *Journalism Studies* 24 (5): 553–72. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2022.2161929>.
- Kerševan Smokvina, Tanja, in Melita Poler Kovačič. 2021. »Medijska etika in profesionalnost v digitalnem komunikacijskem okolju: odzivi izvajalcev medijske samoregulacije in regulacije«. *Javnost*

- *The Public* 28 (supl.): S43–S61. <https://doi.org/10.1080/13183222.2021.2012933>.
- Kovach, Bill, in Tom Rosenstiel. 2001. »Sources: Have Journalists Ceded Control?« *Nieman Reports*, 15. marec 2001. <https://niemanreports.org/sources-have-journalists-ceded-control/>.
- Krämer, Benjamin, in Klara Langmann. 2020. »Professionalism as a Response to Right-Wing Populism? An Analysis of a Metajournalistic Discourse«. *International Journal of Communication* 14: 5643–5662.
- Kreutler, Martin, in Susanne Fengler. 2024. »Media Accountability: Global Trends and European Monitoring Capabilities«. *Media and Communication* 12 (1): 1–15. <https://doi.org/10.17645/mac.7256>.
- Laitila, Tiina. 1995. »Journalistic Codes of Ethics in Europe«. *European Journal of Communication* 10 (4): 527–544.
- Limor, Yehiel, in Itai Himelboim. 2006. »Journalism and Moonlighting: An International Comparison of 242 Codes of Ethics«. *Journal of Mass Media Ethics* 21 (4): 265–85.
- Lovec, Suzana. 2022. »Znane RTV-jevke: Zdaj skupaj jočemo in skupaj se smejimo«. Objavljeno 24. junija 2022. <https://n1info.si/poglabljeno/znane-rtv-jevke-zdaj-skupaj-jocemo-in-skupaj-se-smejimo/>.
- McBride, Kelly, in Tom Rosenstiel, ur. 2013. *The New Ethics of Journalism: Principles for the 21st Century*. Washington, DC: CQ Press.
- McQuail, Denis. 2010. *McQuail's Mass Communication Theory*. 6. izd. London: SAGE.
- Noain-Sánchez, Adriana. 2022. »Addressing the Impact of Artificial Intelligence on Journalism: The Perception of Experts, Journalists and Academics«. *Communication & Society* 35 (3): 105–121.
- Novinarsko častno razsodišče. 2019. »Veljati so začele spremembe Kodeksa novinarjev Slovenije«. Objavljeno 6. novembra 2019. <https://razsodisce.org/2019/11/veljati-so-zacele-spremembe-kodeksa-novinarjev-slovenije/>.
- Novinarsko častno razsodišče. 2025a. »Kodeks novinarjev Slovenije posodobljen s členi glede uporabe umetne inteligence«. Objavljeno 13. maja 2025. <https://razsodisce.org/2025/05/kodeks-novinarjev-slovenije-posodobljen-s-cleni-glede-uporabe-umetne-inteligence/>.
- Novinarsko častno razsodišče. 2025b. »Iz statutov DNS in SNS«. Objavljeno 2. marca 2025. <https://razsodisce.org/wp-content/uploads/2016/02/Iz-statutov-DNS-in-SNS.pdf>.
- Novinarsko častno razsodišče. 2025c. »Razsodbe in stališča 2024«. Objavljeno 2. marca 2025. <https://razsodisce.org/category/razsodba/?y=2024>.

- Patton, Michael Quinn. 2015. *Qualitative Research and Evaluation Methods. Integrating Theory and Practice*. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Patrona, Marianna, in Mats Ekström. 2024. *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism*. London: Routledge.
- Petkovič, Blaž. 2022. »Po ustanovni seji programskega sveta RTV Slovenija: 'Sramota ni Gregorčič, sramota so stranke Kul-a.'«. Objavljeno 17. februarja 2022. <https://vecer.com/slovenija/po-ustanovni-seji-programskega-sveta-rtv-slovenija-sramota-ni-gregor-cic-sramota-so-stranke-kul-a-10271089>.
- Poler Kovačič, Melita. 2014. »Etične Dileme Slovenskih Spletnih Novinarjev in Urednikov«. *Javnost* 21 (supl1). <https://doi.org/10.1080/13183222.2014.11009154>.
- Poler Kovačič, Melita. 2015. »Razvoj globalne novinarske etike: raznolike tradicije, univerzalen etični kodeks?«. *Javnost* 22 (sup1): S113–S129. <https://doi.org/10.1080/13183222.2015.1129206>.
- Poler Kovačič, Melita, Anne-Marie Van Putten, in Igor Vobič. 2012. »Drafting journalism codes of ethics: reasons and sources in Slovenia and the Netherlands/Snovanje Novinarskih Etičnih Kodeksov: Razlogi in Viri v Sloveniji in na Nizozemskem«. *Družboslovne Razprave* 28 (70): 71–88. <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/drafting-journalism-codes-ethics-reasons-sources/docview/1220621251/se-2>.
- Puppis, Manuel. 2007. »Media Governance as a Horizontal Extension of Media Regulation: The Importance of Self- and Co-Regulation«. *Communications* 32 (3): 330–336.
- Puppis, Manuel. 2010. »Media Governance: A New Concept for the Analysis of Media Policy and Regulation«. *Communication, Culture & Critique* 3 (2): 134–149. <https://doi.org/10.1111/j.1753-9137.2010.01063.x>.
- Pullen, Rick D. 1986. »Newspaper Codes of Ethics«. *International Journal of Applied Philosophy* 3 (2): 11–16.
- Roberts, Chris. 2012. »Identifying and Defining Values in Media Codes of Ethics«. *Journal of Mass Media Ethics* 27 (2): 115–129. <https://doi.org/10.1080/08900523.2012.669289>.
- Ryan, Michael. 2001. »Journalistic Ethics, Objectivity, Existential Journalism, Standpoint Epistemology, and Public Journalism«. *Journal of Mass Media Ethics* 16 (1): 3–22. https://doi.org/10.1207/S15327728JMME1601_2.
- RTV Slovenija. 2000. »Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija«. Objavljeno 1. marca 2025. <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/pravilnik-o-poklicnih-standardih/475078>.

- RTV Slovenija. 2006. »Programski standardi«. Objavljeno 28. novembra 2006. https://www.rtvlo.si/files/svet_rtv/pprogramski_standardi0612.pdf.
- RTV Slovenija. 2021. »Pravilnik o delovanju varuha pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin Radiotelevizije Slovenija«. Objavljeno 18. oktobra 2021. https://img.rtvlo.si/_files/2021/12/07/46_384780799070699538_pravilnik-o-delovanju-varuha-2021.pdf.
- RTV Slovenija. 2024. »Programski standardi Radiotelevizije Slovenija«. Objavljeno 28. marca 2024. https://img.rtvlo.si/_files/2024/05/07/9_512607432191508499_informator-24-99.pdf.
- RTV Slovenija. 2025a. »Letno poročilo 2024«. Objavljeno 17. marca 2025. https://img.rtvlo.si/_files/2025/03/20/3_558585864800698643_ad-5-1-letno-porocilo-varuhinje-za-let-2024-nelektorirano-docx_pra-va-verzija.pdf.
- Sanders, Karen. 2022. »Why ethics still matters«. V: *The Routledge Companion to Journalism Ethics*, Lada Trifonova Price, Karen Sanders in Wendy N. Wyatt (ured.), 9–17. New York: Routledge.
- Slattery, Karen L. 2016. »The Moral Meaning of Recent Revisions to the SPJ Code of Ethics«. *Journal of Media Ethics* 31 (1): 2–17. <https://doi.org/10.1080/23736992.2015.1116393>.
- Smith, Steven. A. 2005. »A Newsroom's Fortress Walls Collapse«. *Nieman Reports* 59 (3): 44–48.
- Splichal, Slavko. 2021. »Kriza Javnosti in Podružbljanje Novinarstva«. *Javnost - The Public* 28 (sup1): S1–S22. <https://doi.org/10.1080/13183222.2021.2012941>.
- Tambini, Damian. 2008. »Self Regulation of the Media«. V: *The International Encyclopedia of Communication*, Wolfgang Donsbach (ured.). Malden: Wiley-Blackwell.
- Todorovski, Ilinka. 2024. *Models of media self regulation. Examples of good practise*. Sarajevo: Foundation Mediacentar Sarajevo.
- Trifonova Price, Lada, Karen Sanders, in Wendy N. Wyatt. 2022. »Introduction«. V: *The Routledge Companion to Journalism Ethics*, Lada Trifonova Price, Karen Sanders in Wendy N. Wyatt (ured.), 1–5. New York: Routledge.
- Van der Wurff, Richard, in Klaus Schönbach. 2011. »Between profession and audience«. *Journalism Studies* 12 (4): 407–422. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2010.506055>.
- Vlada RS. 2024. »Predlog Zakona o medijih«. Vlada Republike Slovenije, 31. december 2024. <https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/zakonoda>

- ja/izbran!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsnMz1w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHG-pHEaPfAAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAAAXcoa4!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?uid=F866B25D56483727C1258.
- Voakes, Paul. S. 1997. »Public Perceptions of Journalists' Ethical Motivations«. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 74(1): 23–38. <https://doi.org/10.1177/107769909707400103>.
- Vobič, Igor, Aleksander Sašo Slaček Brlek, in Boris Mance. 2017. »Slovenia: The paper tiger of media accountability«. V: *The European Handbook of Media Accountability*, Tobias Eberwein et al. (ured.), 235–243. Abingdon-on-Thames: Taylor & Francis Group.
- Ward, Stephen J. A. 2005. »Philosophical Foundations for Global Journalism Ethics«. *Journal of Mass Media Ethics* 20 (1): 3–21. https://doi.org/10.1207/s15327728jmmme2001_2.
- Ward, Stephen J. A. 2008. »Global Journalism Ethics: Widening the Conceptual Base«. *Global Media Journal – Canadian Edition* 1 (1): 137–149.
- Ward, Stephen J. A. 2010. *Global Journalism Ethics*. Montreal: McGill-Queen's University Press.
- Ward, Stephen J. A. 2011. *Ethics and the Media: An Introduction*. New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511977800>.
- Ward, Stephen J. A. 2014. »Radical media ethics: Responding to a revolution«. *Nordicom Review* 35: 45–52.
- Ward, Stephen J. A. 2015. *The Invention of Journalism Ethics: The Path to Objectivity and Beyond*. United Kingdom: McGill-Queen's University Press.
- Whitehouse, Ginny. 2010. »Newsgathering and Privacy: Expanding Ethics Codes to Reflect Change in the Digital Media Age«. *Journal of Mass Media Ethics* 25 (4): 310–27. <https://doi.org/10.1080/08900523.2010.512827>.
- Wilkins, Lee, in Bonnie Brennen. 2004. »Conflicted Interests, Contested Terrain: Journalism Ethics Codes Then and Now«. *Journalism Studies* 5 (2): 297–309.
- Združenje novinarjev in publicistov. 2007a. »Kodeks združenja poklicnih novinarjev«. Objavljeno 1. marca 2025. <https://www.znp.si/castno-razsodisce/kodeks-zdruzenja-poklicnih-novinarjev>
- Združenje novinarjev in publicistov. 2007b. »Münchenska deklaracija o dolžnostih in pravicah novinarjev«. Objavljeno 1. marca 2025. <https://www.znp.si/castno-razsodisce/muenchenska-deklaracija>.